

Metalurgie a proces REACH

*Seminář dne 24.4.2007
Brno, Kozí horka*

Ing. Vladimír Toman

Hutnictví železa, a.s.

1. Co je to REACH a čeho se týká

- **vstupuje v platnost 1.6.2007**
- **hlavy II, III, V, VI, VII, XI a XII se použijí od 1.6.2008**
- **článek 135 se použije od 1.8.2008**
- **hlava VIII a příloha XVII se použijí od 1.6.2009**

Vztah REACH k předchozím povinnostem

a) Nařízení REACH se nevztahuje na (článek 2):

- radioaktivní látky spadající do oblasti působnosti směrnice Rady 96/29/Euratom
- látky samotné nebo obsažené v přípravku nebo v předmětu, které podléhají celnímu dohledu, pokud neprocházejí žádnou úpravou ani zpracováním, a které jsou dočasně uskladněné nebo se nacházejí ve svobodném pásmu či

svobodném skladu za účelem zpětného vývozu anebo v tranzitu

- neizolované meziprodukty
- přepravu nebezpečných látek samotných nebo obsažených v nebezpečných přípravcích po železnici, silnici, vnitrozemských vodních cestách, po moři nebo letecky
- odpad, jak je definován ve směrnici Rady 2006/12/ES (odpad není látkou, přípravkem ani předmětem ve smyslu článku 3 Nařízení REACH)
- členské státy mohou umožnit výjimky z nařízení v jednotlivých případech pro konkrétní látky samotné nebo obsažené v přípravku nebo v předmětu, pokud je to nutné v zájmu obrany.

b) Povinnost registrovat se nemají (čl.7)

- látky uvedené v příloze č IV (67 látek převážně rostlinného a živočišného původu) – pro hutnictví železa tam spadají např. oxid uhličitý, vápenec, argon, uhlík, dusík, grafit C,
- látky zahrnuté do přílohy č.V - pro hutnictví důležité (výběr)
 - vedlejší produkty, pokud nejsou samy dovezeny nebo uvedeny na trh

- látky, které se vyskytují v přírodě, nejsou-li chemicky upravené: minerální látky, rudy, koncentráty rud, cementový slínek, zemní plyn, zkapalněný ropný plyn, kondenzáty zemního plynu, plyny ze zpracování a jejich složky, ropa, uhlí koks
 - základní látky, u nichž jsou nebezpečí a rizika již dobře známa: vodík, kyslík, netečné plyny (argon, helium, neon, xenon), dusík
-
- látky v množství do 1 tuny / rok

h) Zvláštní podmínky registrace pro

- izolované meziprodukty zpracované na místě v množství 1 t/r nebo větším
- izolované meziprodukty přepravované

i) Ohlašují se Agentuře

- látky používané ve výzkumu a vývoji (odklad registrace 5 – 10 let)

- nebezpečné látky obsažené ve výrobcích, pokud se z nich mohou uvolňovat do životního prostředí, ale nikoliv v souvislosti s plněním jejich řádné funkce

j) Odkladné období pro „phase-in“ látky

- 3 roky pro CRM látky 1.a 2. kategorie a látky s tonáží 1000 t/rok a vyšší – sem spadá většina látek z metalurgického průmyslu
- 6 let pro látky s tonáží 100 – 1000 t/rok
- 11 let pro ostatní látky
- odkladného období je možno využít pro předregistraci látky - do 18 měsíců od účinnosti nařízení 1907/2006/ES

2. Help-desk

- bude provozován MŽP, pověřena je CENIA
- v provozu od 1.6.2007
- kontakty:

Mgr. Jan Kolář: jan.kolar@cenia.cz

Ing. Jaroslav Zich: jaroslav.zich@cenia.cz

Ing. Daniel Bydžovský: daniel.bydzovsky@cenia.cz

www.cenia.cz

3. REACH se v rámci ČR dotýká všech odvětví

Z hutnictví se dotýká všech provozů podniků

- podnikových tepláren
- výroby koksu
- výroby surového železa a oceli
- sléváren železných i neželezných kovů
- válcování za tepla i za studena
- sléváren železných kovů
- tažení, brusíren a loupáren kovů
- všech ostatních provozů (např. teplárny, strojírenské provozy, doprava)

4. Velmi stručný výběr látek v REACH zahrnutých do přílohy XVII

(vztahují se k metalurgické výrobě)

- *bod 5 - benzen*
- *bod 8 - polybromované bifenyly PCB*
- *bod 18 - sloučeniny rtuti*
- *bod 20 - organické sloučeniny cínu*
- *bod 23 - kadmium a jeho sloučeniny*
- *bod 27 - nikl a jeho sloučeniny*
- *bod 31 - destiláty (z uhlénoho dehtu) – naftalenový olej, těžký anthracenový olej, fenoly surové, benzoly surové*

Dodatek I - karcinogeny: kategorie I:

- černouhelný dehet

Dodatek II – karcinogeny: kategorie II

- sloučeniny chromu (VI) s výjimkou chromanu barnatého a sloučenin specifikovaných jinde v příloze I směrnice 67/548/EHS
- sloučeniny benzolu
- furan

(destiláty z dehtů a fenolů – patří pod chemický průmysl)

5. Co znamená REACH v hutnictví železa vč. dopadů

Hutnictví jako takové se s dopady REACH setká na dvou úrovních:

- nutnost nakupovat řadu látek podléhajících registraci (např. kyseliny pro moření) – zdražení vstupů (z třetích zemí nakupují přes obchodní organizace) – zde povinnost registrace padá na výrobce nebo dovozce chemikálií
- nutnost prodávat některé látky jako výsledek metalurgických procesů, především těch, které jsou prodávány jako výrobek (netýká se odpadů i nebezpečných, které jsou předávány externím firmám ke zneškodnění), týká se např. vodných roztoků kyselin po moření.

a) Prodej výrobků:

Většina hutních výrobků je vyrobena z ocelí a litin a nepodléhá proto systému REACH.

Prodej jiných výrobků - podléhají REACH zcela určitě dále uvedené meziprodukty, u nichž by mohlo dojít kromě požadavku registrovat se ještě k tomu (dehet, benzol), že výrobky získané z nich spadají do kategorií karcinogenních nebo bioakumulativních, u nichž je uplatňován požadavek na jejich urychlené nahrazení látkami nezávadnými, tj. hutě by ztratily možnost prodávat tyto meziprodukty chemickým závodům.

Pak by vznikl problém zcela jiného charakteru, kdy by bylo nutno zajistit bezpečnou likvidaci těchto meziproductů. Protože z návrhu vyplývá i možnost Komise EU udělit ve zdůvodněných případech výjimku na používání takovýchto látek, předpokládáme, že se budou moci používat, ale budou vyžadovat registraci.

skupina 1

Z hutí se k dalšímu přepracování do chemických závodů dodávají především

- surový černouhelný dehet
- surový koksárenský benzol,
- kapalná síra
- síran amonný $(\text{NH}_4)_2 \text{SO}_4$.

Z hutí se dále prodávají jako výrobky

- granulovaná vysokopecní struska pro stavebnictví a cementářství
- umělá hutná kameniva pro stavebnictví
- železitá konkrerce pro výrobu slínku v cementárnách
- směs umělých kameniv a hutních sutí pro sanační a rekultivační práce
- a řada dalších výrobků.

Na tyto výrobky jsou kladeny značné hygienické požadavky z hlediska obsahu prvků (např. Cr, Cd) i z hlediska minimální vyluhovatelnosti po předpisy určenou dobu (min. 5 let).

skupina 2

Ostatní látky prodávané z hutí (několik set) jsou většinou charakterizovány jako odpady dle přílohy I směrnice 2006/12/ES a jsou již dnes většinou předávány externím specializovaným firmám k ekologické úpravě nebo likvidaci, nebo nespádají pod dikci systému REACH.

b) Nakupované látky pro metalurgické technologie a zajištění celkového provozu podniků

Jejich počet je značný – dosahuje několik set.

Často jsou uvedeny pod obecnými pojmy jako „nauhličovala, pojiva, mazadla, oleje, apod.“, z nichž každý obsahuje až desítky jednotlivých látek.

Je obtížné dnes stanovit, o kolik se zvýší jednotková cena jednotlivých látek především z chemického průmyslu.

Také se ukazuje jako obtížné až nemožné stanovit nárůst cen a navýšení celkových objemů finančních prostředků pro látky a materiály z jiných sektorů (např. z textilního průmyslu) pro metalurgické operace v hutnictví.

Metalurgické podniky také mají své strojírenské závody nebo provozy (údržby), dopravu, teplárnu a další, které spotřebovávají jiné materiály. Část těchto materiálů lze zahrnout pod výjimky v přílohách IV a V návrhu nařízení REACH.

6. Další postup prací

1. Stanovit zástupce podniku zodpovědného za řešení problematiky REACH

2. Vytvořit pracovní skupinu složenou ze zástupců podniků, která bude za účasti koordinátorů Svazu chemického průmyslu řešit tuto problematiku

*Ing. Pavel Pavlas, MBA, konzultant koordinátor, Plzeňská 388/530,
724 00 Ostrava – Stará Bělá, tel. +420 739 463 429, email
pavel.pavlas@schp.cz, pavelpavlasostrava@seznam.cz
Regionální kancelář pro kraje: Moravskoslezský, Olomoucký,
Jihomoravský, Zlínský, Vysočina*

*Ing. Lubomír Štěpán, konzultant, koordinátor, Revoluční 1930/86, 400
32 Ústí nad Labem, tel 739 463 410, email: lubomir.stepan@schp.cz
Regionální kancelář pro kraje Ústecký, Karlovarský, Plzeňský,
Jihočeský, Liberecký*

*Ing. Dana Hendrychová, konzultant, koordinátor, Dělnická 12, 170
00 Praha 7, tel. 266 7933 577, 739 463 499, email
dana.hendrychova@schp.cz
Regionální kancelář pro kraje: Středočeský, Hradecký, Pardubický*

3. Zpracovat seznam všech chemických látek, které podnik nakupuje, prodává, vyrábí, provést jednoznačnou identifikaci jednotlivých látek kódy EINES, číslem ELINCS, kódem CAS.

Toto platí pro všechny provozy a zařízení provozovatele, nejen pro metalurgické provozy.

4. Každý podnik si bude muset ujasnit, zda-li je z pohledu REACH ve vztahu k chemickým látkám

- výrobcem**
- dovozcem**
- následným uživatelem**

a z toho mu vyplynou povinnosti v rámci procesu.

5. Informovat v dodavatelském řetězci od 1.6.2007

- dodavatele o způsobu použití jeho látky a požadovat zprávu o tom, zda-li bude příslušnou látku registrovat
- dodavatele o způsobu použití jeho látky s tím, aby způsob použití doplnil do bezpečnostního listu u nebezpečné látky a do návodu ke způsobu použití u jiných látek
- v případě že dodávám látku vyžádat si od uživatele informaci o způsobu užití a tímto doplnit bezpečnostní listy nebo způsob použití

6. Identifikovat látky, které budou vyžadovat předregistraci

– od 1.6.2007 do 1.6.2008

7. Provést předregistraci látek v termínu 1.6. – 1.12.2008

**8. Provádět semináře a pracovní porady ve spolupráci se
SCHP a určenými koordinátory**

Děkuji za pozornost

Kontakt:

tel. +420 271 025 118, 603 448 546
e-mail: vladimir.toman@cbox.cz, vladimir.toman@hz.cz